

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłal,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócný
Napoj mócný
Lubosé ma;
Bóh pak swěrný
Přez spar měrný
Čerstwosé da.

Njeh ty spěwał
Swěrnje džěłal
Wšědne dny;
Džěń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočńi ty.

Z njobjes mana
Njeh ói khmana
Žiwnosé je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će.

Šerbike njedželiske lopjeno.

W Budyschinje, 28. oktobra 1923.

Wudawa šo kóždu šobotu w Šmolerjez knihiczišczerńi a płaczi na měřaz 300 000 hr.

Reformaziski šwjedžen.

Šdnž dženša na dnju, na kotrymž je Luther w lěče 1517 šwoje thesy we Wittenbergu wošjewil a je s tym ewangelsku zyrkej satožil, wróćo hladamy na čaš jeje wobstacza psches wjazny hacž 400 lět, dha wěmny, so je to był čaš wjele wojowanja; pschetož pschego je bylo wjele tych pscheczelow a wulka je byla jich móž. Móžemy pak tež prajicž, so šu runje čašny wojowanja ša ewangelsku zyrkej byle čašny bohateho žohnowanja a runje w tajkich čašach je najmóžnišcho do přěbka šchlo. Dha je šo šjewilo, na tajki dobrý a wěšty satožil běšche ewangelska zyrkej natwarjena, hdnž šo satožesche na ewangelijon wot Šhrystuša. Wono je wschal pschego tak, so mozy rostu we wojowanju, a šchtom, kiž steji na wichorojtej horje, šaryje šwoje korjenje wjele kručzišcho do semje, a steji tam wjele wěščizšcho, hacž hdn by štal ša čžichim, šchitowaný pschede wschěm wichorom. — Šlascha ewangelska zyrkej ma nětko tež pschětracž tajki čaš wojowanja a pschescžěhanja a njepscheczelstwa. Njepscheczeljo Šhrystuškoweje zyrkwoje měnja, so je nětko jich čaš pschischoł, so bychu po jich woli ju šmjertnje trjehili. A šo tajke prózowanje ma šwoje ške šcžěhwki, to je hižom špóšnacž. Na wjele šnamjenjach špóšnajemy, so je ša zyrkej šašo pschischoł čaš wojowanja. Ale runje reformaziski šwjedžen čže naž wěštych čžinicž, so šo teho bojecž njetrjebamy a njedyrbimy, tutón šwjedžen čže naž prawje šašo pošylnicž. W tajkej myšli čžemy tutón džen šwjecžicž a prajicž: Šesuf Šhrystuš a wón šam jenicžki!

1. Šphtowacž, Šion šphtowacž ty čžył ducha, kiž na boki šhodži. —

2. Wudžerž tu, Šion, wudžerž šwěrnoscž tu.

Wěmny, šajki štrach hrosy Šhrystuškoweje zyrkwi a jeho wucžbje w našchim čžaku. Wopak by bylo, hdn bychmy čžyłi woczi šamknyčž psched tajkim štrachom. Wola, zyrkej šanicžicž, tu wěščze je, a šchto by šwětej lubšcho bylo, hacž šo mohla šo wěrije wutorhacž s wutrobom čžlowjekow. A tola šodži šo tutemu štrachej napschecžiwu šstupicž, pschetož tuto njepschecželstwo wustupuje žule šjawnje. Wono přeje Woha a njecha pschidacž, šo je čžlowjek po šwojim duchownym štejšchěžu žiwa duscha, kotraž je potrebna wumožena. Tajke njepschecželstwo pošnacž njeye čžěžlo, a hdnž je wěrijaze žiwe šchescžijanštwo, tam je tež bórny pucž namakany, tak ma šo tu wojowacž s wěštym wuhladom na dobheče. Štrachnišche je druhe njepschecželstwo pschecžiwu našchej ewangelskeje zyrkwi. Wěmny, šo Šomška zyrkej ničžo njesphtane njewostaji, tak mohli šo ewangelszy šašo wobrocžicž ke katholickeje wěrije. Šchtož wě šnamjenja čžaha prawje rošymicž, šon tež wě a widži, šo je katholickeje zyrkej derje rošymika, pschi wschěm njeměrije našchich čžachow šwoje štejšchěžo pošylnicž. — Šnajwetšchi štrach pak nam hrosy še štrony šektow, kotrež wjedža, šebi napohlad dacž, kaž bychu šrijedža nutšlach štale w šchescžijanštwe a wjedu tola šwojich pschiwikowarjow přecž wot šrijedžicžca šchescžijanštwa, wot Šesufa Šhrystuša, kiž čže naž hřěšnikow šbóžnych čžinicž! Wono je kóždy ras tak bylo, šo w tajkich čžachach, tak je nětko mamy. hdnž šu wuhlady njeměrne dla politiškich a šospodarškich wobčežnosčžow, hdnž phtaju čžlowjekojšo šwišl mjes čžahnyimi podobłami a mjes Šožim wudženjom, šo w tajkich čžachach šelty wošebje žiwje wustupuja. Šu reka ša ewangelska zyrkej, niž jim wobaracž, ale šwěru

pruhowacz po Božim słowje, po ewangeliju hladacz, tak jich wuczbja steji k wěrnosći, tu rěka: Spytacz, Zion, spytowacz ty chyzł ducha, kiž na boki khodži. Reformazijski kwjedzei praji nam zyle rasnje: To słowo dyrbija wostajicz. Tuto słowo Bože je a wostanje sa naž mēra, po kotrejž mamy namafacz słwoje stejischczo k Bohu. To je wschaf wulki dobytł reformazije, so mamy psches nju bibliju, a hdyž je tebi wo to činicž, so by byl prawy ewangeliski kschesczijan, dha dyrbišch twoju bibliju snacz wufnyč a dyrbišch w njej žiwu byč. Hagle hdyž Bože słowo prawje snajesch; budže tebi možno, rošbudžicz na kotrym bołu je prawa wuczbja. Duž njech reformazijski kwjedzei naž napomina, so bychmy so wobhonili w kwjatyh pišnje. A to hnydom. So by hižo dženka tu sapočal, so by ty kóždy džen kwój postajeny čaž mēt, rano abo w čichej wječornej hodžinje, so by čital w swojej bibliji. Čitaj tak, so biblija k tebi rěči, so by tež ty šhonit wěrnosčž Jesukoweho słowa: pschetož wam so sba, so macze wěczne žiwjenje w nim. A bóršy budžesch rošymicz: spytowacz ducha, kiž na boki khodži, a wschudzom budžesch namafacz, so to je kwjate pišmo, kotrež wo Jesušu Khrystušu kwědzi. A by pónač, tak nichtón tebi njemóže pomhacz we twójim hrěschnym hubjenstwie, hdyž twója wutroba woła po hnadnym Bošu, dha klincži tež tebi i bohastwa kwjateho pišma: Šadny drugi grunt nichtó njemóže sačozicz, khibi tón, kiž je sačozeny, kotryž je Jesuš Khrystuš.

A tola, i tym hišchže njeje činjene, so wě, so je Jesuš Khrystuš prawy sačozł, ale hagle potom smēje tute pónacze bohātu žohnowanu wažnosčž ja tebe, hdyž by činil tuteho Jesuša sa twoje wobšedženstwo, hdyž wuczini tutón Jesuš wschitko w twójim žiwjenju, hdyž so na nim natwarisch i twójimi myšlemi, i twójimi słowami, i twójim skutkom. So by so njedał wot njeho dželicž psches ničžo, schtož chze stupicz šrijedža mjes tebe a mjes njeho, so pschi nim wostanisch, so stejisch i nim šjednocženy w prawej wěrje. Hdyž ras wjazy njecžinisch jeho skutkowanje we twójim žiwjenju, dha to wěščže na nim njeleži, ale jenož na tebi, dokelž njekšy jemu kwěrnny wostał. To je, kaž pola tamneho muža, kiž stejisch w bliskosći khachlow a so wohrijewasche. To so dobre khachle, tak so tola rjenje čzople, prajesch wón. Šo khwili stupi k wofnej na druhim boku jstwy, a dha bu jemu šyma a wón prajesch: khachle njekšu wjazy prawje čzople. Ale čzi drušy jemu wotmolwichu: Khachle so hišchže runje tak čzople, kaž prjedy; jenož ty so so pschedaloko wot nich šdalil. Tak rjeknje nekotry: Khrystuš je mje wopuschczil. Ale wón dyrbičal wjele bóle prajicz: Ša šym Khrystuša wopuschczil. —

Čžehodla dyrbišy Jesušej kwěrnny wostacz? So by wón pschi naž wostał, pschetož trjebamy jeho, dokelž šmy bjes jeho lubosčže šhubjeni. A wón naž wschitkich lubuje, a to wulke je, so wón tež hrěschnika lubuje. Šmy hižo pokasali na to, so stejimy we wotročkownstwie hrěcha. Tu so sapočnje skutkowanje Jesuša. Wón klapa do durjow twojeje wutroby, wón chze k tebi nuts čzahnyč, a je kwójim khutnym słowom chze wón tebe wabicž, so by twoje hrěschne waschnje pónač, kotrež napscheczimo steji jeho kwjatemu waschnju, a to chze wón dokonjecz, so by tebi žel bylo twójich hrěchow. A potom chze tebi pomhacz, něščto nowe plodžicz we twojej wutrobje, jene wjekele žiwjenje, kotrež je jenož tam možno, hdyž je wón hrěchi prjecz wjač. A wón tebe potom pschezo dale wjedže po puczju, kiž wjedže k šbóžnosći. Tak mytuje Khrystuš naschu kwěru, kotruž jemu džeržimy. A to, schtož wón pschiczuje, schtož wón nam dawa, powyščuje so wšyko wschische wscheho sachodneho, to wostanje wěcznje. Tehodla njech reformazijski kwjedzei naž hotowych čžini, so bychmy wutrajni byli w kwěrnosći k Jesušej Khrystušej, haj wudžerž tu, Zion, wudžerž kwěrnosčž tu. Šamjen!

1. Kor. 4, 11—16:

Zyrtwinski postup, abo Wschědna reformazija.

Słób: Něk wjekeleže so, kschesczenjo! zc.

Dom duchowny je wošada psches słowo sačozena a tpeče mčódne dostama we Anjesu wobnowjeden; wón jiny sačowat je, ju i borja wscheho wumóže, hdyž pschidže dokonjenje.

Šej wučerjow šam pschicža Anjes, so ju rošwuczuja se šbóžnym štowom žiwjenja a móžuje pošnljuja; profetow, japoschitow dal a pasturjow je pomočal do služby zyrtwineje.

So natwarjko čželo so bu štajnje Khrystušowe a plody Ducha šlicžalo tak wschědnje i Boha nowe, — to Boža kwjata wola je, to kwjaty Duch tei skutkuje psches ewangelij Boži.

Čže k wěrje domjesčž jenakej a šenaczu naž tudy, so po škej lesčži čžertowej nam njesečšodža bludž; muž dokonjany dyrbišy byč, kšičž wobnowjeni šmy po waschnju Khrystušowym.

So bychmy džecži njebyli, kiž lohko dolčž so bludža, a šaklepicz so njedali, hdyž kšupi Boha šudža, — njech wot wětra so kóždeho nam šlabnym špochi šchłódneho, we wěrje njekhabamy!

Šak kwěrnny budžmy w lubosčči a pēnne pschibowajmy we Khrystušu a wobšajni so pschezo pokasajmy, kiž šlawy jeho čžela šmy, dožž jónu šbóžnje došpěmy do dospołnosčže jeho!

To dželo reformazijske budž sa naž wschědnje nowe a powołanje witane byč šlawy Khrystušowe! — Tak i Boha wobnowajmy so do šnamjenja džž Božeho a k pschekraňjenju džemy.

M. U.

Lutherowe słowa sa nasch čžab.

Runje psched 400 lětami pišasche Luther, na kotrehož štit dženka wošebje špominamy, ewangeliskej wošadže w Ščřnřiku a i tym do žyła wschěm wošadam něščto wo wošadnych Božich službach. Tutón špiš ščoneža se słowami, kotrež škšchocz je tež nam 400 lět po džišcho wulžy nušne:

„Druheho — njenujžy schtož je tak nušne na Božich službach a kwjedženjach sa ewangeliske wošady — so po čžaju šamo wot so namafa, hdyž budže to čžab tak daloko. Tola hlowna wěž njech je pschezo ta, so so žyle wěščže wschitko štanje, so to słowo skutkuje a džela, so njebž to šako i teho nastalo jenož šynczenje a do wulchow šwonjenje, kaž je to hacž šem bylo. Še šepje, wschitko druhe wostajicz hacž to słowo, a ničžo druhe njeje nušnišche hacž so je to słowo žitwe mjes wami. Pschetož so tuto dyrbi mjes kschescžanami žiwe byč a škutkowacz, wobšwědcži žyle pišmo a praji tež Khrystuš šam pola Łukascha na 10. šlawje: „ale jene je nušne“. Njenujžy to je nušne, so so Marja še Khrystušowymaj nohontaj šhda a kóždy džen jeho słowo škšichi: to je tón dobrý džel, kotryž dyrbišch šebi wušwolicž a kotryž wot tebe wšaty njebudže. Še to jene wěczne słowo. Wšcho to druhe šandže, njech tež je telko próžy Marče nacžiniko. Š kwójemu słowu depamhaj nam Bóh! Šamjen!

Zyrtwej a štat.

We němškim štače je so w pošlednich dnjach wschelaticch wulkich pscheměnenjow štalo. Tak dosta wyschitnosčž wot němškeho šejma wošebite pošnomožy a móže něk we wěštych praschenjach dorasnišcho šakročicz, hdyž šebi to wobštejnoscže žadaju, tak wošebje w hospodarištwje a we wěžach pjenjes a dawlow. Šmērowage je, so šejm pschi wschěch šrudnych pjenježnych wobštejno-

ščach stata namjet pšchija, so maja šo podpjeru, kotruž stat nabožnym sjednocženstwam placži, tež po pšchemenjenju, kotrež šo pšches pšchiswolenje naspomnjeneje połnomozny sta, dale wuplacžowacz. Tole pať njeruškowobodža wošady wot teje pšchiflučhnošče, so wšcho, šchož někať možno, čžini, so by šo zyršwinski a nabožne žiwjenje šdžeržalo, haj niz jenož šdžeržalo, šo hšchčeze rosmnožilo. W tutym njebē to hacž dotal hšchčeze wšchudžom tať, kaž by to dyrbjalo byčž. Tať nješku šo wšchudžom hšchčeze placžilny ša wērowanja, pohriebny atd. tucžabnym wobštejnoščam pšchirunale. To je njeprawo pšchecžiwu wošadže ha-mej kaž pšchecžiwu šuškodnym wošadani a zylrej krajnej zyršwi. Tajša wošada žada šebi podpjeru a nječžini tola šama to šwoje, a dale šbudžuje njespołnoščž dla placžilnow a drugeho w šuškodnym wošadach. Šo by šo duž to, šchož je škonidžene, hnydom stalo a šo wšchudžom šwēru wšcho čžinito, šchož šebi čžak a wobštejnoščž žadaju.

Powšchitkowny ew.-luth. ššēd w Eifenachu wot 19.—24. žnježa 1923.

Prēni ras wot Lutherowych dnjow šem je t powšchitkownemu ššēdej lutherskich kšchescžanow žyłego šwēta dōščlo. A to runje w čžabju, hšžēž šo hewat wšcho drjebi. Niz i bēdženjom wo prawu, čžistu wučžbu je tōnle ššēd nastat, ale i nusu lubošče, kotraž wot mordarjow šbiteho bratra w krowē ležo widžesche. A jednota, kiž šo tam jewjesche, njebē šwonkowna, čžinjena ale šnutššna, na wōtzow wēru šaložena. Dēštoteťki dolho bē šo lutherska zyršej šajnje ale čžišche wupšchescžerala, we wšchēch kōncžinach šwēta wona bē, ale ženje wona njebē hromadu, te muohe rospšchene stawy njemējachu žaneho šwiska mjes šobu. To bē nětko w Eifenachu hinať. Š wjazny dnžli 30 krajow žyčje semje bē wokolo 150 wotpōšłaných tam pšchitomnych, a čžile 150 wotpōšłanzow šastupowachu wjele pšches 50 milijonow lutherskich kšchescžijanow žyčje semje. Tam w Eifenachu štejachu šastupjerjo i Nēmškeje a Ameriki, je Škandinawiškeje a Ruskeje, i Pōłškeje, Čžēškeje, Franzowškeje, Hollandiškeje, haj šamo i Afriki a Indiškeje. Šedyn mlodženz, kiž bēšche pšchi ššēdže, mi powjedasche, kajli je to wokomit byť, jako buchju mjena šastupjerjow čžitane a mjenowany poštany: wšchelake, jara wšchelake woblicža. A kajša mnohoščž rēčžow, kajša wšchelakoroscž tež šwonkneho šarjadowanja šastupjených zyršwjom. Lutherika zyršej je hinascha w Europje hacž w Amerižy, w jenym kraju džiwa wona bōle na šwonknu mōž, w druhim šašo je jej to bōla pōdłanika wēž. Ale wšchudžom jedyn duch. Niz lohka wēž bē, w kajšej rēčži ma šo jednacž pšchi tutej mnohoščž rēčžow. Wobmjesowali šu šo škōncžnje na dwē, na nēmšku a jendželisku, a tu pšchēžo i pšcheložowanjom do nēmškeje rēčže. — Šižo w wōjnje bēchu šo amerikanšy a škandinawišy luthersy po nēmškich mišionškich polach horjebrałi. Šo wōjnje powšchitkownje nabite žašōšne rany wošebje amerikanškich wērybratrow t pomozy wabiachu. Š Ameriki tež wujidže hlōš ša powšchitkowny lutherski ššēd. Njedželu, 19. žnježa, šo wōn wotewri i krajnej wuitajenju biblijom se wšchēch čžabow a rēčžow, a tych je nětko pšches 500. A potom ščžehowachu šo wotmēnjejo Bože šlužby, šhromadžišny šjawne a nješjawne, wuradžowanja atd. Š teho wšcheho njech je to a tamne tu šdžēlene. Prēnje prēdowanje džeržesche amerikanški prēdat wo 1. kral. 21, 1—3: To tōn knjes njedaj, šo bych čži mojich wōtzow namrēštwō dať. Wōn wušbēhowasche bibliju jako jenicžke žōrto wšcheje wēry a wšcheho žiwjenja, wužbu wo tym, šo bywa čžlowjek pšched Bohom prawy niz se šakonja škutkow, ale jenož i wēru, a šo ma ewangeliški kšchescžan šwoje žyčje žiwjenje wjesčž jako džakny wopor t Bohu. Ščžehowasche prēnja šjawna šhromadžišna, kotruž našch šakški

bisłop D. Šhmels nawjedowasche, kiž bu i dobom ša pšchedžydu žyčeho ššēda postajeny. Špēwaische šo: „Duscha i dušchu sjednocženi“; mnohe powitanishe rēčže šo džeržachu. Šłowny pšchēnoschit mējesche Newhorstowski professor Morehead: Čžezem i šebi mjes šobu pomhacz. Tōnle knjes je niz jenož čžab a mozy, ale nimale šwoje žyčje žiwjenje woprowat ša wērybratrow, pucžowawišchi pšches wšchitke wot wōjny čžēžko domachpytane kraje a ludy. W rosmoškwe po pšchednoschku wupraji, i wošebitej napjatoležju šlyšchany, jako prēni šwōj a šwojeje žyčwje džak šastupjer pšchescžehaneje lutherskeje žyčwje Ruskeje. Wōn pšchi tym naspomni, šo wōn tu w Eifenachu je jenicžki šastupjer ruskeje zyršwje, ale šo pšches jeho rt pšches milijon dušchow rēčži. Šcho šu čžile ludžo wšcho dostawali wot wērybratrow, to wōn njemōžesche wupowjedacz. Njes druhim wōn naspomni, šo jena wošada priedy hacž dostate dary wudželowasche, džakne kemšchenje džeržesche, abo tať pobožny wješny wučžer jemu pišasche, tať je se šwojeje šwōjbu kaž ženje džakne paczerje špēwat, hšž mōžesche šo wot darow po dolhim čžabju šašo prawje najēščž. Šłowna wēž ša ruške wobohe ewangeliške šadleschka pať je była, šo nětko wjedža, ša nješku šabyte na šemi wot wērybratrow, ale wot nich podpjerane tež w duchownym nastupanju, we wēryje. Ale, a to wōn pšchi wšchej džakownoščezi tež wupraji: Čžez a dyrbi-li ruška lutherska zyršej dale wobštacz, rēka: Pōčže a pomhaježenam! Šajimawe bēchu dale šłowa Šipčžanskeho šuprintendenty Cordesa, kiž i drugih, we wōjnje nam nješchecželných, krajow pšchitomnych šastupjerjow pšchescžewo moralnu pomozy, wo te, šo by šo pšchēstalo, wo tym rēčžecž a na to myšlicž, jako by našch nēmški lud šamlutki šawinowat žakostnu šwētowu wōjnu. To bē i pšchicžinu, šo šašo i amerikanškich šastupjerjow jedyn šjawnje niz jenož na to špomni, šo je hrēch ludži a ludow škajenje, ale šo mamy šwēru na to hladačž, jednotu šdžeržecž pšches šwjasť mēra. — Popoldnju bē potom šjawny šwjedžen na hrodže Wartburg, hšžēž bēšche něhdy Luther telko džēlat, wošebje bibliju pšcheložil. Šo powitanishej jadritwej rēčži pšchēžydu žyła šhromadžišna wōt šje wēru wušpēwa: Ša wēry do Boha Wōtza atd. Tež tu šastupjerjo wukrajnych zyršwjom rēčžachu. — Ššēčži džen šo šnutššowne wuradžowanja šapocžachu. Wošebita starošč wšchitkich pšchitomnych je, šo bychu lutherske zyršwje a jeje stawy t wošebiteniu a rašnemu kšchescžanskemu žiwjenju pšchishe. Bože šłowo dyrbi šašo bōle do luda. Š temu dyrbi wono w nēčžišchemu čžabēj pšchimērjenej twōrbje a rēčži šo wuložowacz a prēdowacz. Wjeczore bē rosmoškwa wo zyršwiniškim žiwjenju w jenotliwých krajach. Wošebe šajimawe bēchu rospšchewy je Šwedškeje, Norwegškeje a Awštriškeje. W Šwedškej nimale žyčje wobhdleštivo zyršwi pšchisłuscha, kemšchenja šo pilnje wopytuja, stare lube zyršwinski pocžinki šo haja. Ale hšžēž je industrija, tež klaza. Tola je tam nutššowne mišionštvo telko dozpiło, šo mlody dorost šo t zyršwi džerži. Nowe žiwjenje tam wošebje nastawa. Še štatom šteji tam zyršej w dobrym šwistku, wōjowanje mjes nimaj je tam nješnate. Šo Norwegškej zyršwi ša 4 myšle wuprajichu: 1. Šejni bohōšłowny a prēdarjo šo do dweju lēhwow džēla, kručže wēritweho a liberalneho. Tamni maja wjetšchim. Šich zyršwina najwšchšchja šchula abo uniwersita šo jenož i dobrowōlnymi darami zyršwinišch šobustawow šdžerži. 2. Zyršwine žiwjenje wot laškow wukhadža, to rēka wot njeručžených abo niz w zyršwiniškim šastojništwje štejazyh ludži. Šich džēlo šo pocžahuje na wšchē mōžne štrony: šwonkowne a šnutššowne mišionštvo, mlodžinu a njedželisku šchulu, nowinarštvo, wučžerštvo atd. 3. Wulki wšw na reformērowana zyršej, ale pšchecžiwu temu nasto 4. w pōšlednich lētach škručjenje ewang.-lutherskeho wēdomja. Awštriški

